Mütekait Miralay Hulusi Bey

Ümit Bayazoğlu

Gürpınar ölünceye kadar yanından hiç ayırmadığı arkadaşı Hulusi Bey ile...

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Heybeliada'da, hayat arkadaşı Miralay (Albay) Hulusi Bey'le aynı evi paylaşıyordu. Ona daima vefa ve samimiyetle arkadaşlık etmiş olan Hulusi Bey, bu benzersiz beraberlik yüzünden edebiyat tarihine girmiş biridir. İyi kalpli, doğru düşünceleri, tatlı sözleri ve sevimli hali, onu tanıyanların hepsinde büyük bir gönül bağlılığı ile hayranlık uyandırmıştı. Ama herkesten önce o "Hüseyin Rahmi'nin Hulusi Bey'i" idi. İkisi de hiç evlenmemişti. Yarım asırdan fazla süren bir arkadaşlıkla birbirine bağlanan bu iki insan aynı sofrayı paylaşıyordu. Gençliklerinde birlikte gezip tozmuşlar, olgunluk ve yaşlılık çağlarını da Heybeliada'da beraber yaşamışlardı. Ada halkı bir çeyrek asır, hemen her sabah tur yolunda bu iki iyi dostu birlikte gördüler.

Kütüphanesine geçip eserlerini yazarken, arkadaşı salonun bir köşesindeki kanepede oturup kitap okurdu. Eserlerinin ilk okuru Hulûsi Bey'di. Bazen ilk eleştiren de o olurdu. Fakat asla kırıcı olmaz, tatlı bir şefkat ve iyi dilekle yapardı bunu. Sevimli yüzüne heybet veren pos bıyıklarını burarak, gözlerinde içten bir parıltı, yüzünde derin bir hayranlık ve ibadet ifadesiyle yazarı eleştirir, över, fikirlerini söylerdi.

"Mütekait Miralay Hulusi Bey", Ümit **Bayazoğlu,** iç/in bb, No: 103 Hors Série - Ayrık Sayı - Special issue [02.2024][RR]

Hüseyin Rahmi, tartışma seven bir yazıcıydı. Sataşmalara cevap yetiştirmede aceleci ve fevriydi. Ancak Hulûsi Bey, canı gibi sevip üstüne titrediği dostunu, uzayıp giden, dal-budak salan tartışmalardan uzak tutmaya çalışırdı. Arkadaşının üzülüp sinirleneceğini düşünerek çok endişelenir, gizli gizli tarafları yatıştırmaya çalışırdı. Gazetelere, dergilere, kitapçılara yazılarını getirip götüren, yazar namına pazarlık,tahsilat yapan, evrakları imzalayan hep Hulusi Bey'di.

Gençliğinde yakışıklı endamlı, badem bıyıklı bir erkek güzeli olan Hulusi Bey, gayet girgin, lafı dinlenir biri olarak dost meclislerinin aranan simasıydı. Fotoğrafa meraklıydı. Evde bir oda onun fotoğraf atölyesiydi. Mahalli ve milli olayları çabuk haber alırdı. Hüseyin Rahmi onu daima dikkatle dinler, bazen de söylediklerini kâğıda geçirirdi. Hulusi Bey, yazara romanlarının erkek aslanını ilham etmişti.

Boş zamanlarda Hüseyin Rahmi dantelâ, oya, tentene, kanaviçe, tığ işi gibi el sanatlarıyla uğraşırken, Hulusi Bey sallanan koltukta keyifle piposunu tüttürürdü. Birlikte çok güzel reçel, likör ve dondurma yaparlardı mesela. Eğer neşeli bir geceyse, piyanoda polka, mazurka çalıp birkaç kadeh konyak içerlerdi. Güllü Agop'un hiç bir temsilini kaçırmazlardı.

Hüseyin Rahmi beyin Mısırda iken ehramların önünde alınmış en son resmi

Hüseyin Rahmi hayatı boyunca İstanbul dışına hiç çıkmamıştı. Keza arkadaşı da askerlik hayatının tamamını İstanbul'da geçirdiği için beraberlikleri hiç kesintiye uğramamıştı. Hulusi Bey'in 1933 yılındaki ani ölümü, yazara adayı ve dünyayı zindan etmişti. Bir zaman eve giremez, adada dolaşamaz, hiçbir şeyle avunamaz oldu. Çareyi bu diyardan kaçmakta bulmuş olmalı ki, Heybeli'de komşu olduğu Sait Halim Paşa'nın daveti üzerine kalktı Mısır'a gitti. Bu onun İstanbul'dan ilk çıkışıydı. Orada piramitleri, sfenksi dolaştı, deveye binip fotoğraf çektirdi. Bir dostuna İskenderiye'den yazdığı mektubunda içinde bulunduğu ruh halini şöyle anlatıyordu;

"Yağmur çamları yıkadı. Matemi dinmez bir göz gibi hâlâ gökten damla damla kasvet yağıyor. Dağ başındaki inziva evimde yaşadığım hüzünlü saatler çile dolduran dervişler gibi ruhumu tasfiye ediyor. Adadaki bir mezar bütün dünyayı nazarımda kabristana çevirdi. Nereye baksam başucuna bir tahta parçası dikili bir toprak kümesi görüyorum. Kalabalığın içinde tek başıma kaldığım vatanımdan geçici olarak bir ayrılışla gidiyorum, leyleklerin göçtüğü, kırlangıçların uçtuğu nurlu ufuklara. Biraz da çölün kızgın kumları üstüne gözyaşlarımı serpeyim bakayım, ehramların heybetleri önünde ne duyacağım? Burnu kulağı kırık Ebülhevl'in (Sfenks) cüzamlı bir cadı gibi bakan falcı gözlerinden ne anlayacağım?"

Hüseyin Rahmi Mısır'dan malarya kaparak dönmüştü. Uzun ve zahmetli bir hastalık devresinden sonra arkadaşının mezarını yaptırdı ve taşına şunları yazdırdı: "Burada uyuyor, mütekait Miralay Hulusi Bey 1860-1933". Bazı günler elinde küçük bir bahçe kovasıyla tek başına mezarlığa gider, arkadaşının kabri üstünde yeni bir hayatın yeşermesi için ektiği tohumları sulardı.

Miralay Hulûsi: «Burada uyuyor. 1860 - 1933»

Yazar Hulusi Bey'den 11 yıl sonra 8 Mart 1944 tarihinde hayata veda etti. Ölüm saati öğleden sonra 15.30 civarıydı. Yağmurlu, fırtınalı bir gündü. Son sözleri "kedilerimi besleyin" oldu. Vasiyeti üzerine Hulusi Bey'in yanı başına gömüldü.

Yararlanılan Kaynaklar:

Muzaffer Gökman, Tarihi Sevdiren Adam: Ahmed Refik Altınay, İstanbul 1978.
Ahmet Refik Sevengil, Yedigün Dergisi, 25 Mart 1936/ 159